TJÄNSTESKRIVELSE

2026-10-14

Handläggare

Maria Marklund
Smittskydd

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Avgiftsfri vaccination mot mässling

HSN 1832-2026

Sammanfattning

Mässling är en mycket smittsam sjukdom som vanligtvis ger feber och utslag. Den kan ibland orsaka allvarliga sjukdomstillstånd och dödligheten kan vara hög hos spädbarn. Pågående utbrott med mässling visar på vikten av en hög vaccinationstäckning i samhället. Sverige och Västerbotten har glädjande nog en hög täckning i barnvaccinationsprogrammet för mässling.

För vuxna personer kan vaccinationsskyddet variera något, huvudsakligen beroende på när man är född. Smittskydd bedömer att det är personer födda mellan 1970-1980 som är den grupp som utgör störst andel av de som är osäkra på sitt vaccinationsskydd. Att kostnadsfritt ha möjlighet att fylla på sitt vaccinationsskydd mot mässling är en viktig åtgärd för att minska risken för mässlingsutbrott i Västerbotten.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner rekommenderade i maj 2022 regionerna att erbjuda vaccination kostnadsfritt för alla oavsett ålder som vid medicinsk bedömning anses ha otillräckligt skydd mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta. Denna rekommendation inkluderade även de som söker skydd enligt massflyktigdirektivet och asylsökande. Smittskydd Västerbottens förslag om kostnadsfri vaccination och kostnadsfritt vaccin mot mässling är i linje med den ovan angivna rekommendationen. Sedan tidigare finns i Västerbotten beslut på kostnadsfri vaccination mot mässling för migranter som saknar fullgott skydd.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen att föreslå regionfullmäktige besluta:

- att vaccin och vaccination mot mässling ska vara avgiftsfri i Region Västerbotten.

- att budget föreslås fördelas till beställare primärvård.

Ärendebeskrivning

Kostnadsfritt vaccin och kostnadsfri vaccination mot mässling till den som är osäker på sitt vaccinationsskydd bedöms minska risken för mässlingsutbrott i Västerbotten. Personer som är osäkra på sitt vaccinationsskydd behöver inte provtas för att klarlägga immunitetsläget utan kan vaccineras med en dos, varför inga extra kostnader för provtagning bedöms tillkomma. Primärvården bedöms vara den huvudsakliga utföraren och vaccination kan med fördel ges i samband med annat besök inom primärvården där det är möjligt.

Sannolikheten för genomgången mässling respektive vaccination mot mässling varierar huvudsakligen utifrån födelseår.

• I stort sett alla födda före 1960 har haft mässling. I åldersgruppen födda mellan 1960–1969 har nästan alla haft mässling.

• I slutet av 1960-talet erbjöds vissa också vaccination mot mässling i förskoleåldern om de inte tidigare haft mässling.

• Under första halvan av 70-talet cirkulerade fortfarande mässlingsvirus i samhället och många hade mässling, vissa vaccinerades dessutom under sitt andra levnadsår och många fick också ytterligare en dos i skolåldern.

• Personer födda mellan 1975–1980 har i lägre andel haft mässling men nästan alla har vaccinerats under sitt andra levnadsår och också fått en dos vaccin i skolålder.

• För personer födda från 1981 och senare har mässlingsvaccin ingått i det nationella barnvaccinationsprogrammet och nästan alla har erbjudits och tagit två doser vaccin.

I Västerbotten lever ungefär 39 000 personer födda mellan 1970–1980. Det är den grupp som Smittskydd Västerbotten bedömer kommer utgöra största andelen av de som är osäkra på sitt vaccinationsskydd. Hälften av den gruppen är födda mellan 1975–1980 och har sannolikt fått två doser vaccin mot mässling. En grov uppskattning är att hälften av dem kommer kunna hitta sitt vaccinationskort och därför inte önska att komplettera sitt skydd. Förutom den 10-årskohort som nämns kommer det tillkomma ytterligare personer födda mellan 1960–1969 som är osäkra och ett fåtal födda efter 1981.

Ekonomi, finansiering, bedömda resultat och konsekvenser

Vaccinet mot mässling finns upphandlat och är ett förhållandevis billigt vaccin. Priset är sekretessbelagt. Smittskydd bedömer att vaccinkostnaden för att vaccinera upp den grupp som är osäkra på sitt skydd skulle vara ungefär 2,1–2,4 miljoner kronor. I den summan ingår ingen ersättning till primärvården för utförandet av vaccinationen.

Ersättningen till primärvården för att ge vaccination bedöms hamna på mellan 4-6 miljoner kronor beroende på hur många personer som hörsammar erbjudandet. Utöver dessa kostnader tillkommer kostnad för kommunikation på uppskattningsvis 60 000 kronor.

Kostnaden bedöms successivt minska allteftersom gruppen som den huvudsakligen avser blir vaccinerade. Kostnaden kommer även att fördelas över den tid det tar att få målgruppen vaccinerad. Grovt uppskattat bedöms som mest en tredjedel av denna kostnad hamna på 2027.

I ordinarie budgetprocess för 2027 finns avsatt 2 miljoner kronor för finansiering av mässlingvaccinering och beslutas i regionplanen 2027. Budget föreslås fördelas till primärvård beställare.

Jämställdhet, barnrätt, nationella minoriteter och hållbarhet

Möjlighet till ett gott vaccinationsskydd för alla utan kostnad för vaccin eller vaccination ger ökad möjlighet till att ta ansvar för sin egen hälsa och minskar risken för belastning på sjukvården. Satsningen bedöms gynnsam på samma sätt för både män och kvinnor.

Beredningsansvariga

Smittskydd Västerbotten genom Maria Marklund, smittskyddsläkare, Martin Angelin, biträdande smittskyddsläkare. För beställarenheten har Markus Kärnebro deltagit.

Beslutet ska skickas till

- Smittskydd
- Hälso- och sjukvårdsdirektör
- Områdeschefer samt chefer primärvård
- Beställarenheten
- Kundfaktureringen